

NATURA 2000 v Sloveniji priložnost za razvoj podeželja ?

*Posvet Koroškega gozdarskega društva
5.11.2004*

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo
mag. Vesna Kolar Planinšič
vesna.kolar-planinsic@gov.si

Procesi EU

- Globalizacija krajine, izguba identitete
- Realna izguba biotske raznovrstnosti
- Ogroženih 38 % ptic, 45 % metuljev, 60 % mokrišč, suha travišča, ribe, morski ekosistemi
- *Fragmentacija habitatov-največja grožnja (EOA)*
- Eutrofikacija, naravne nesreče
- Redefinicije preteklih konceptov
- 6. Evropski okoljski program
- Zakonodaja

Pridružitvena obveznost Slovenije

Environment

Pravna osnova-Prenos v pravni red in implementacijo

- 1. DIREKTIVA SVETA 79/409/EGS** z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic
- 2. DIREKTIVA SVETA 92/43/EGS** z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
3. Odločitve Evropskega sodišča v Luksemburgu glede obeh direktiv

Člen 3 Direktive Sveta 92/43

1. **Vzpostavi se trdno povezano evropsko ekološko omrežje posebnih ohranitvenih območij, imenovano Natura 2000.** To omrežje, ki ga sestavljajo območja z naravnimi habitatnimi tipi iz priloge I in habitatni vrsti iz priloge II, omogoča, da se ohrani ali, če je to primerno, obnovi ugodno ohranitveno stanje teh naravnih habitatnih tipov in habitatov teh vrst na njihovem naravnem območju razširjenosti.

Omrežje Natura 2000 vključuje **posebna varstvena območja**, ki so jih države članice določile na podlagi **Direktive 79/409/EGS.** ”

2. Vsaka država članica prispeva k izgradnji Nature 2000 sorazmerno glede na prisotnost habitatnih tipov in vrst iz 1 na njenem ozemlju.
3. Kadar države članice menijo, da je potrebno, si prizadevajo okrepiti ekološko povezanost Nature 2000 z ohranjanjem in če je primerno z razvijanjem krajinskih struktur, ki so zelo pomembne za prosto živeče živalske in rastlinske vrste) kot v členu 10.

Vzpostavljanje omrežja NATURA 2000

DIREKTIVA O PTIČIH

DIREKTIVA O HABITATIH

pSCI

TRANSPOZICIJA

STROKOVNI PREDLOGI
(obstoječi podatki)

**DOLOČITEV PRAVNEGA
STATUSA**
določitev SPA in pSCI (SAC)
kot PosVO po ZON

UKREPI (ZON...)

- zavarovanje
- upravni ukrepi
- pogodbeno varstvo
- presoje vplivov
- finančni mehanizmi ...

TRANSPOZICIJA

Predpristopna pogodba SI-EU

Pravna podlaga : Zakon o ohranjanju narave

26. člen - varstvo mednarodno varovanih vrst

31. člen - ohranitev habitatnih tipov

32. člen - ekološko pomembno območje

33. člen - posebno varstveno območje

101. člen - presoja načrtov in aktov

Direktiva o habitatih

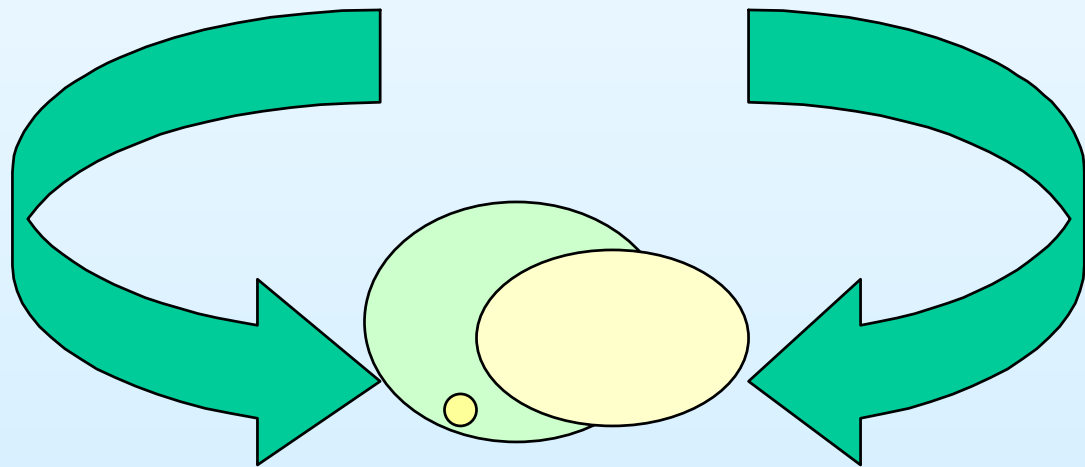
- vzdrževanje za EU pomembnih vrst favne, flore in habitatnih tipov v ugodnem stanju ohranjenosti
- priloga I - habitatni tipi pomembni za Skupnost (ustanavljanje posebnih ohranitvenih območij - pSCI) - * ht!
- priloga II - vrste, za katere je treba zagotoviti območno varstvo (pSCI) - * vrste!
- priloga IV - strogo zavarovane vrste
- priloga V - vrste, ki se lahko nadzorovano izkoriščajo

Natura 2000

- Direktiva 92/43
 - Območja Sac
- Posebna ohranitvena območja*

- Direktiva 79/409
 - Območja Spa
- Posebna varstvena območja*

Natura 2000
Območja pomembna za skupnost

BAROMETER NATURA BAROMÈTRE

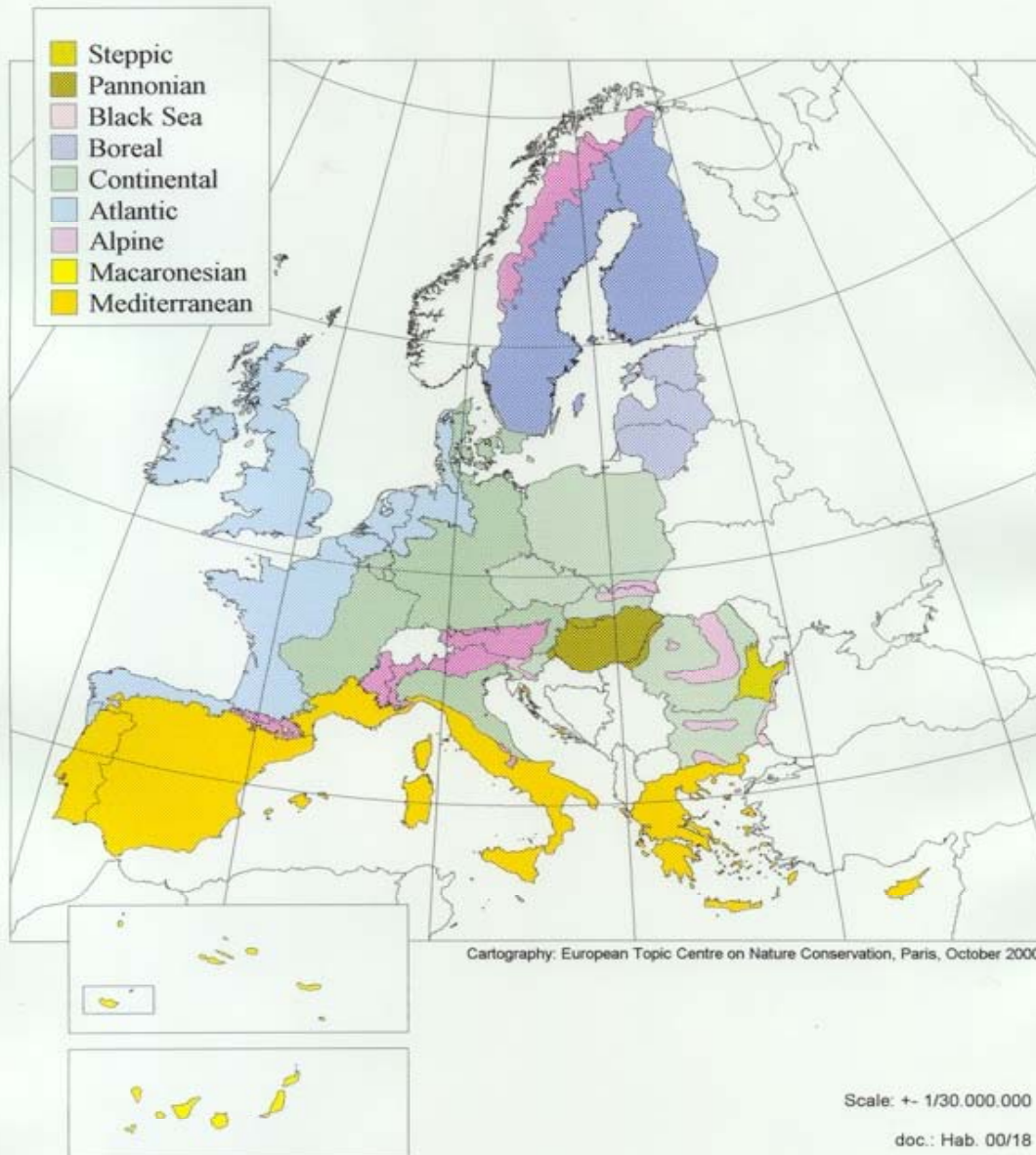
(Aulas of 11/04/2002)

Member State ----- ----- État membre	BIRDS DIRECTIVE OISEAUX SPA Classification ZPS						Member State ----- ----- État membre	HABITATS DIRECTIVE HABITATS Proposed SCIs / SIC proposés					
	Number of sites classified Nombre de sites classés	Total classified area (km ²) Superficie totale classée (km²)	% of national territory % du territoire national	Assessment of SPA classification Évaluation de la classification des ZPS	Natura 2000 Forms Formulaires Natura 2000	Site Maps Cartes des sites		Number of sites proposed Nombre de sites proposés	Total proposed area (km ²) Superficie totale proposée	% of national territory % du territoire national	Assessment of the national list Évaluation de la liste nationale	Natura 2000 Forms Formulaires Natura 2000	Site Maps Cartes des sites
BE	36	4.313	14,1				BE	274	1788	5,37+0,5			
DK	111	9.601	22,3				DK	194	10.259	6,6+17,2			
DE	448	27.058	7,6				DE	3.352	30.974	6,4+2,3			
GR	110	8.111	4,1				GR	236	27.228	17,9+2,8			
ES	303	61.832	12,2				ES	1.208	115.505	21,8+1,1			
FR	117	8.989	1,6				FR	1.109	37.980	6+0,9			
IE	109	2.236	3,2				IE	364	9.953	10+4,1			
IT	342	13.707	4,6				IT	2.425	41.799	13,8			
LU	13	160	6,2				LU	38	352	13,6			
NL	79	10.000	24,1				NL	76	7.330	6,7+11			
AT	83	12.080	14,4				AT	130	8.915	10,6			
PT	47	8.468	9,2				PT	94	16.502	17,3+0,6			
FI	451	27.500	8,1				FI	1.381	47.154	12,4+1,5			
SE	403	24.892	5,5				SE	3.453	57.476	13,5+0,4			
UK	233	13.115	5,4				UK	567	23.541	9,7			
EUR15	2.827	229.480	n/a	n/a	n/a	n/a	EUR15	14.901	436.756	13,7	n/a	n/a	n/a

LEGEND: LEGENDE:	SPA classification ZPS	Information for transmitted sites Information pour les sites transmis	National List of Proposed SCIs Liste Nationale de SIC proposés
	Notably insufficient Notablement insuffisante		Notably insufficient Notablement insuffisante
	Incomplete Incomplète		Substantial but still incomplete Substantielle mais encore incomplète
	Complete Complète		Complete Complète

Indicative Map of Biogeographical Regions Carte indicative des Régions Biogéographiques

adopted by the Habitat Committee
adoptée par le Comité Habitats, 23.10.2000
EUR 15 + 12

Scale: +/- 1/30.000.000

doc.: Hab. 00/18

Primerjava št. vrst v SI z državami EU 15

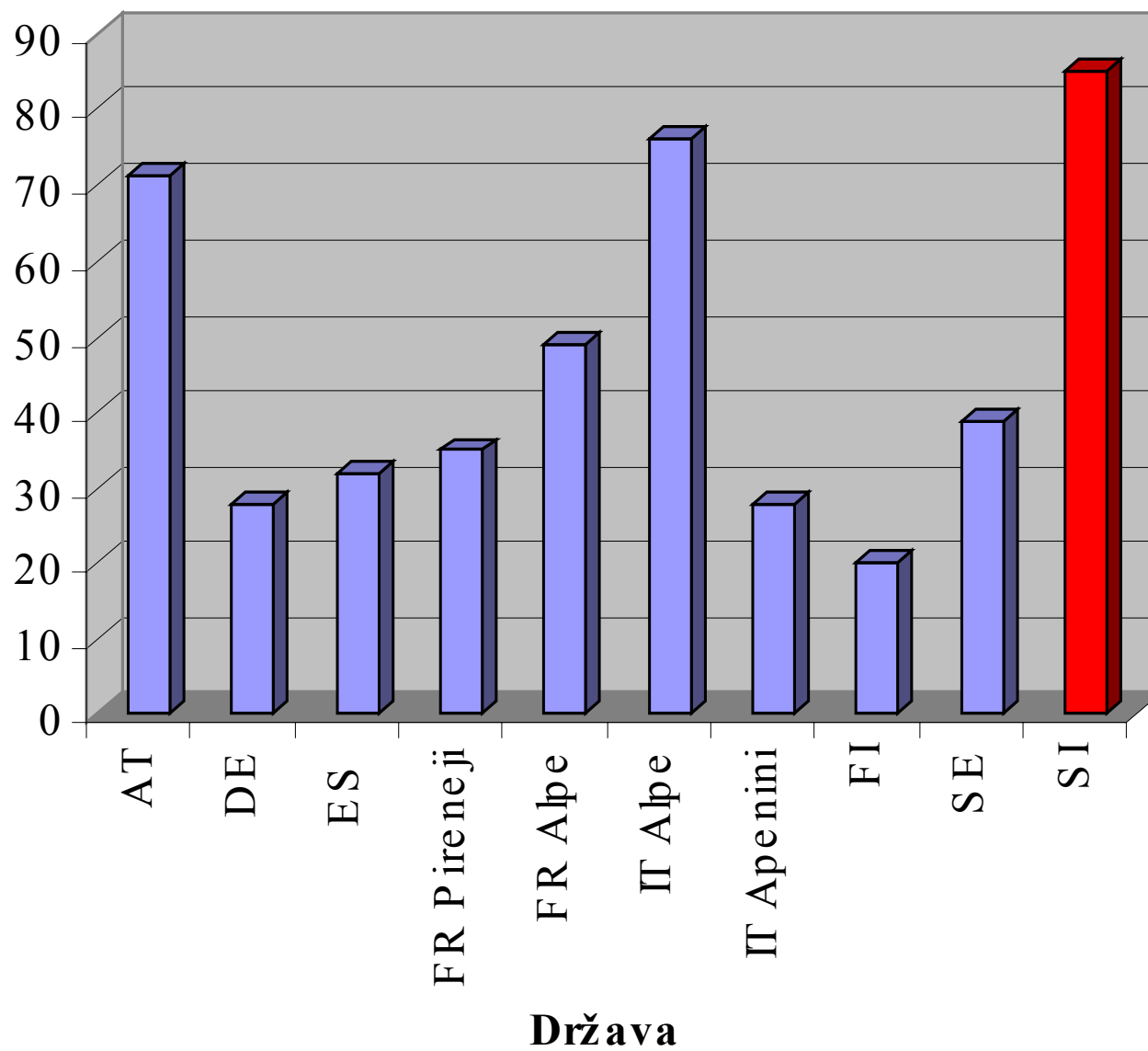
Alpska regija

Država	AT	DE	ES	FR Pireneji	FR Alpe	IT Alpe	IT Apenini	FI	SE	SI
št. ht	60	42	48	50	64	65	41	27	40	35
št. vrst	71	28	32	35	49	76	28	20	39	85

Celinska regija

Država	BE	DK	DE	FR	IT	LU	AT	SE	SI
št. ht	44	58	80	65	91	30	51	66	33
št. vrst	28	30	92	69	91	21	72	36	95

Št. vrst iz priloge II Habitatske direktive v Alpski biogeografski regiji

EU vrste/ht v Sloveniji

skupina	EU 25 v SI	pSCI pSPA
habitatni tipi	61	56
ptiči	109	57
sesalci	18	16
plazilci in dvoživke	12	8
ribe	34	27
nevretenčarji	42	33
rastline	34	27

56

111

Koliko N2K mora opredeliti država?

- strokovna merila in obstoječi podatki
- delež je sorazmeren z biotsko raznovrstnostjo države
- okvirna merila zadostnosti:
 - nad 60 % (80 % za prednostne) - zadostno
 - med 20 % in 60 % - posamično preverjanje
 - pod 20 % - praviloma nezadostno
- izjema 5 %: če območje s prednostno vrsto/ht obsega nad 5 % državnega ozemlja, se merila za izbor območij v soglasju s Komisijo uporabljajo prožneje (Slovenija: velike zveri)

Sklopi priprav

Strokovna
določitev
potencialnih
PosVO

Ohranitveni
ukrepi na
PosVO

Seznanjanje
in
usklajevanje
na nacionalni
ravni

Seznanjanje
in
usklajevanje
na lokalni
ravni

Ozaveščanje
in
usposabljanje

Struktura organizacije

Uporabljene metode

Območja za ptice:

Bird Life International DOPPS-
opredeljevanje območij za
ptice

Metoda kvalifikacijskih vrst in
cenzusov

Območja za vrste in habitatne
tipe

- Izdelava GIS modelov
- Metoda prekrivanja
- Metoda izločevanja
- Metoda združevanja
- Metoda rangiranja
- Ekspertne delavnice
- Timsko in interdisciplinarno delo

Komunikacijske metode

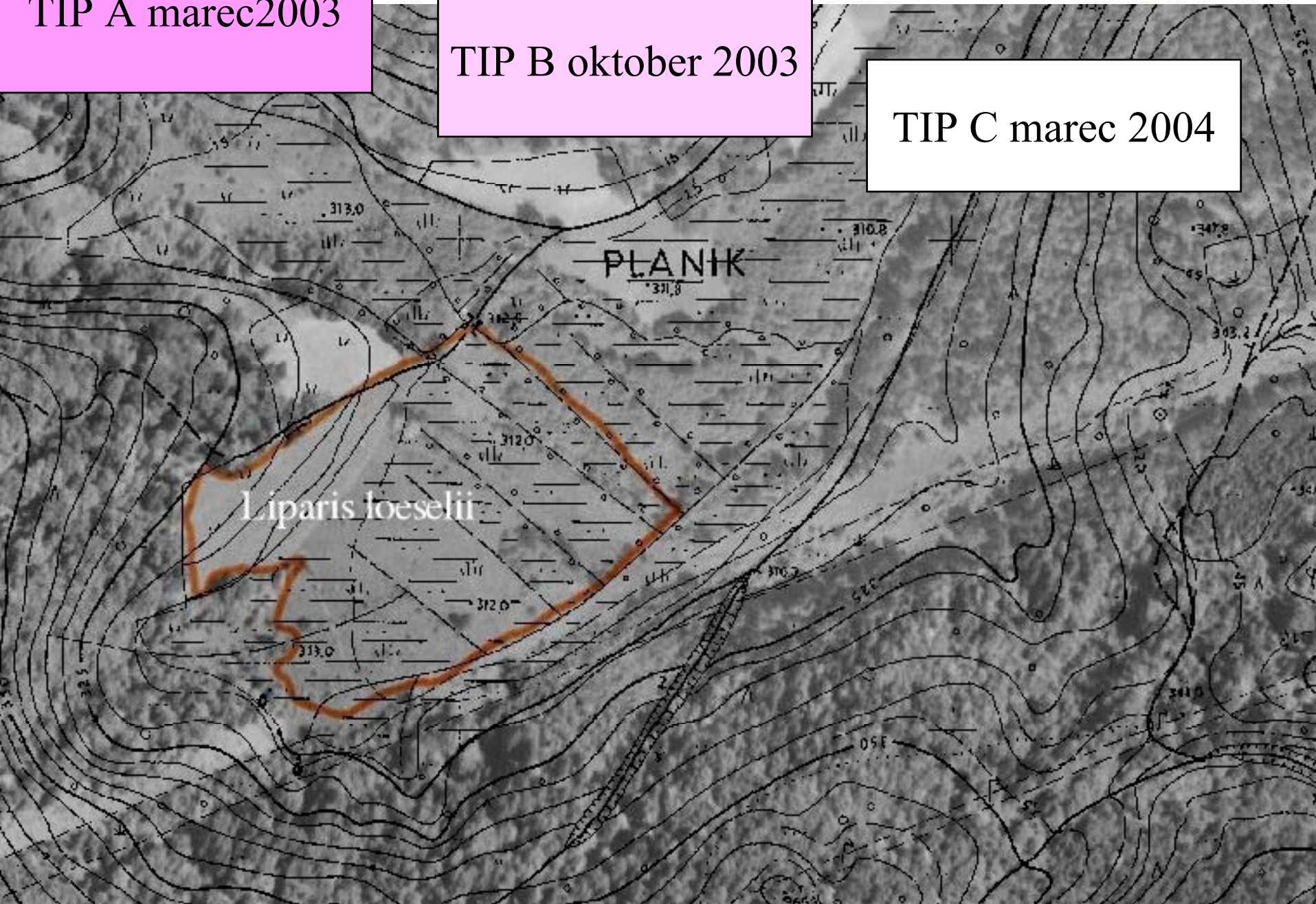
Analize družbene sprejemljivosti

- Socio-ekonomske analize
- Analize obstoječih planov in načrtov
- Parlament (novela ZON)
- Načrt posledic
- Mnenje lokalnih skupnosti
- Resorsko usklajevanje
- Medresorsko usklajevanje
- Vlada RS

TIP A marec 2003

TIP B oktober 2003

TIP C marec 2004

Model: Primer metuljev/3200 vrst v EU/37 v SI/ 13 v SI na H.D.

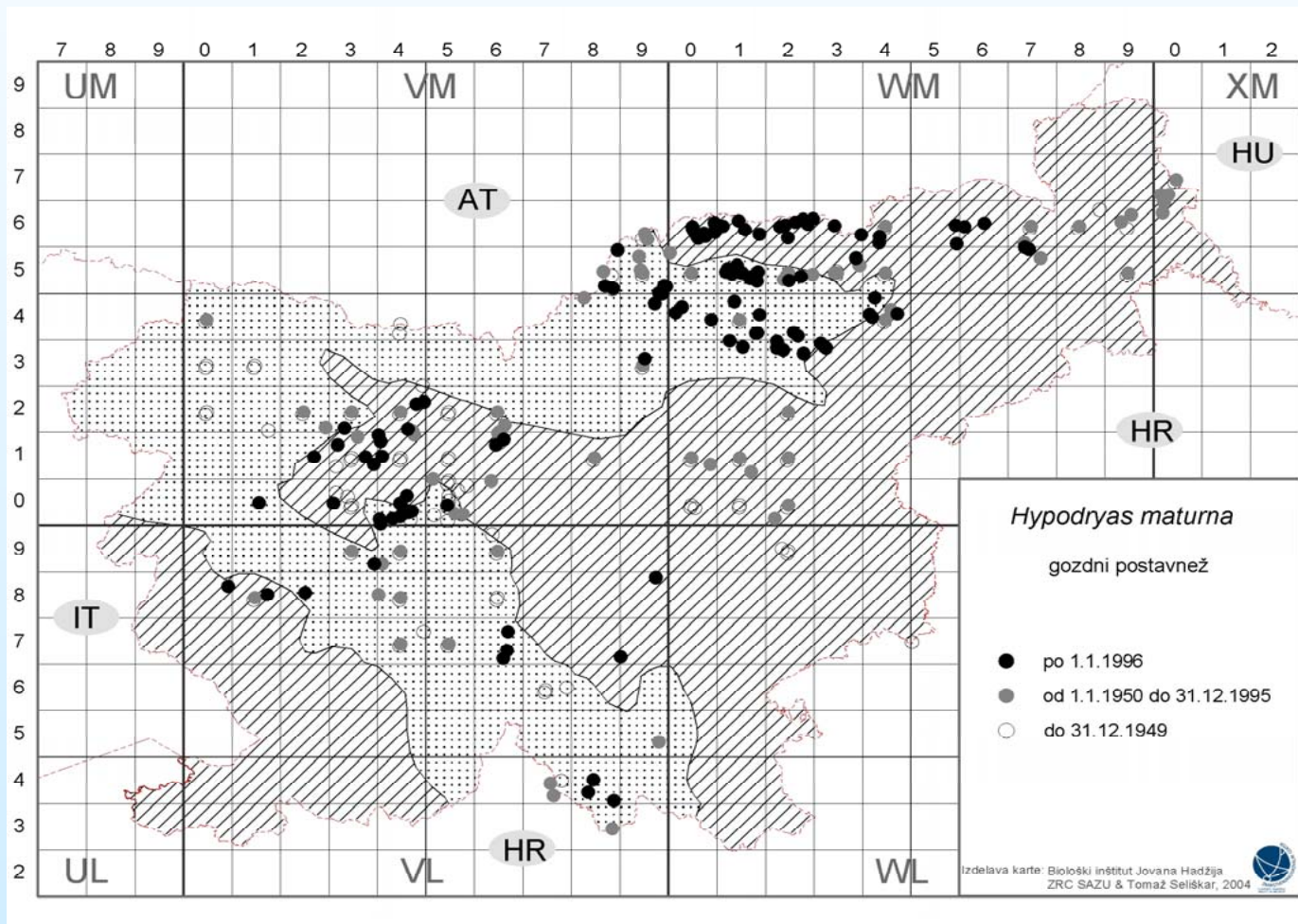

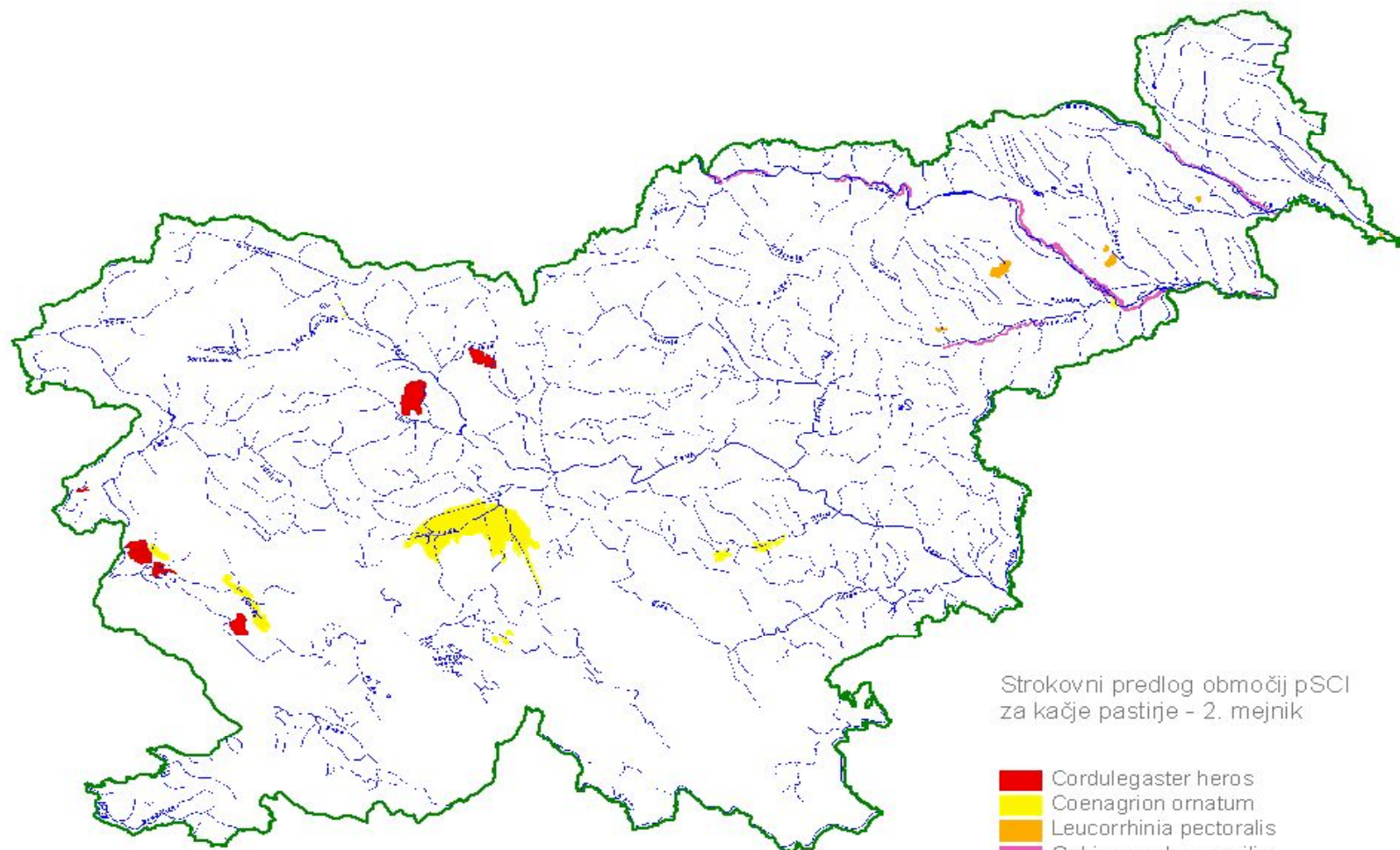

foto: M. Bedjanič

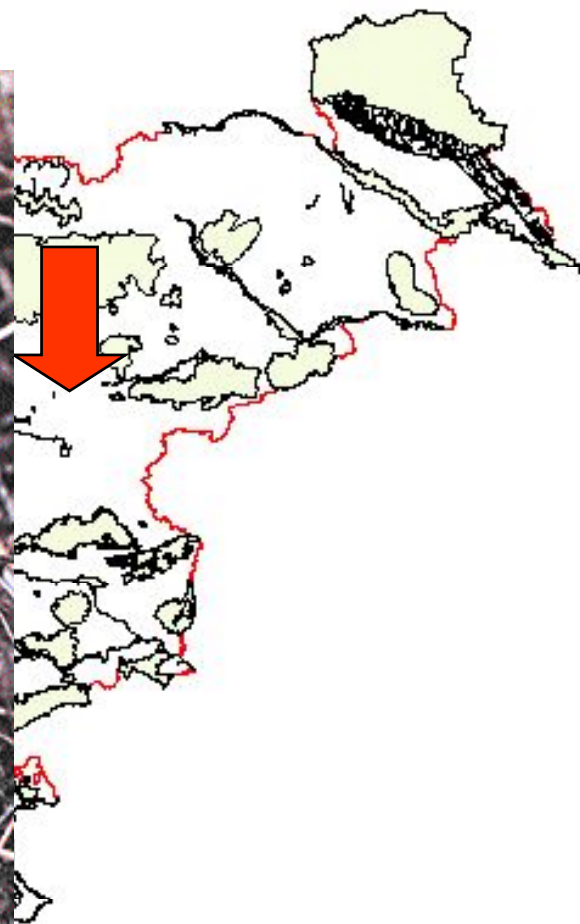

Foto: M. A. Hoenigsfeld

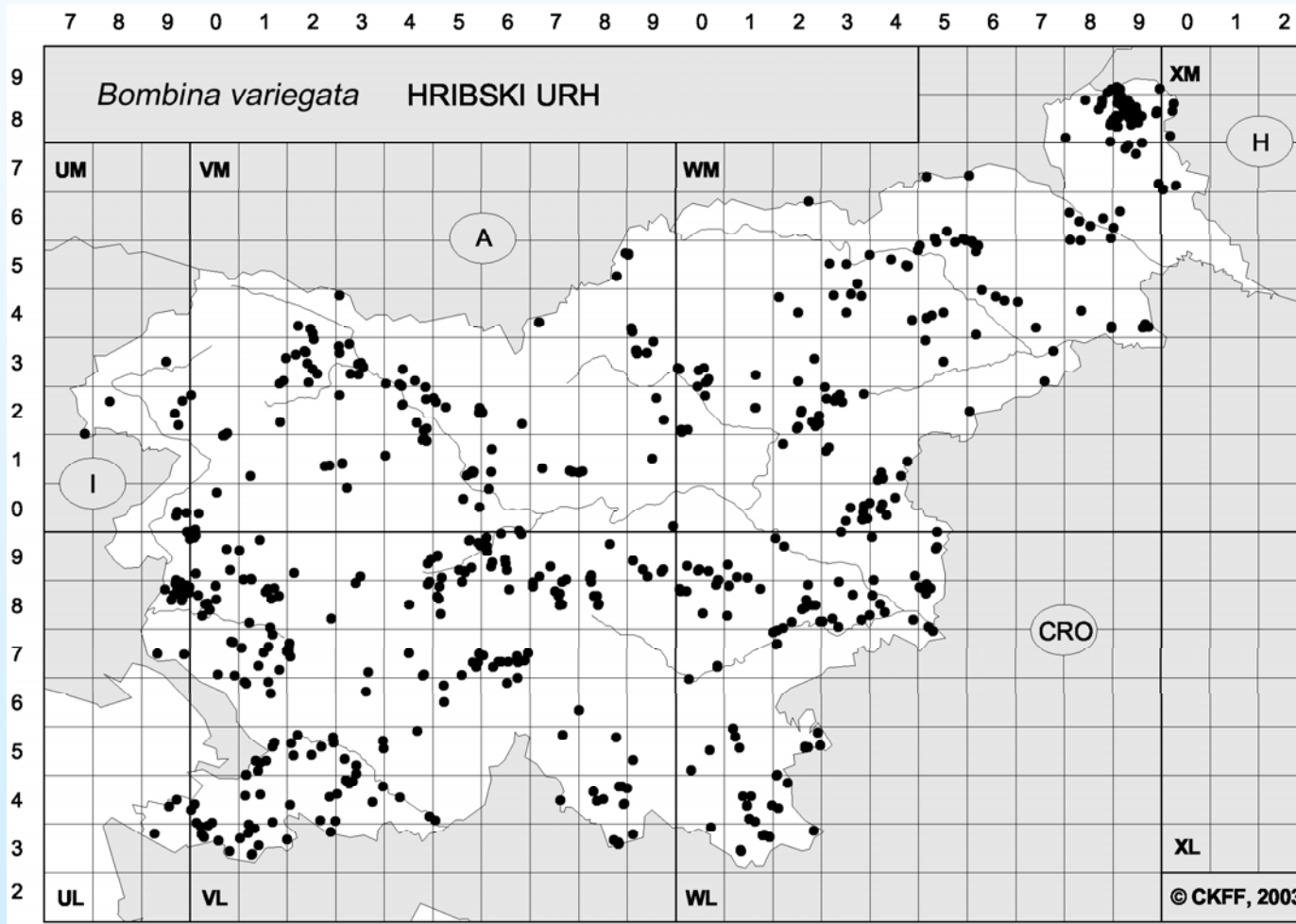
Foto: M. Bedjanič

Velikonočnica

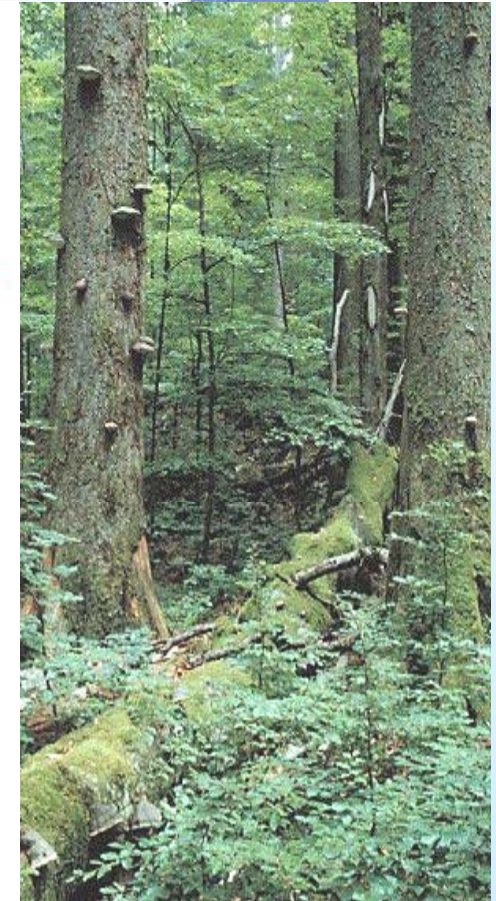
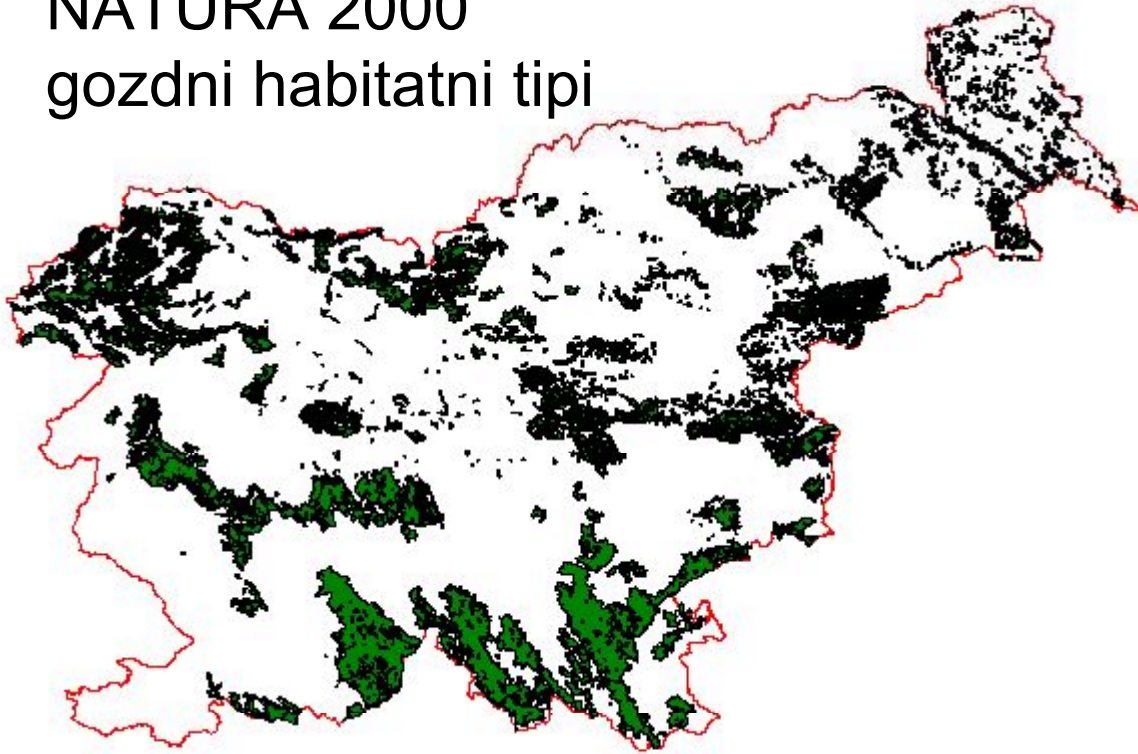
Primer splošno razširjene vrste hribski urh

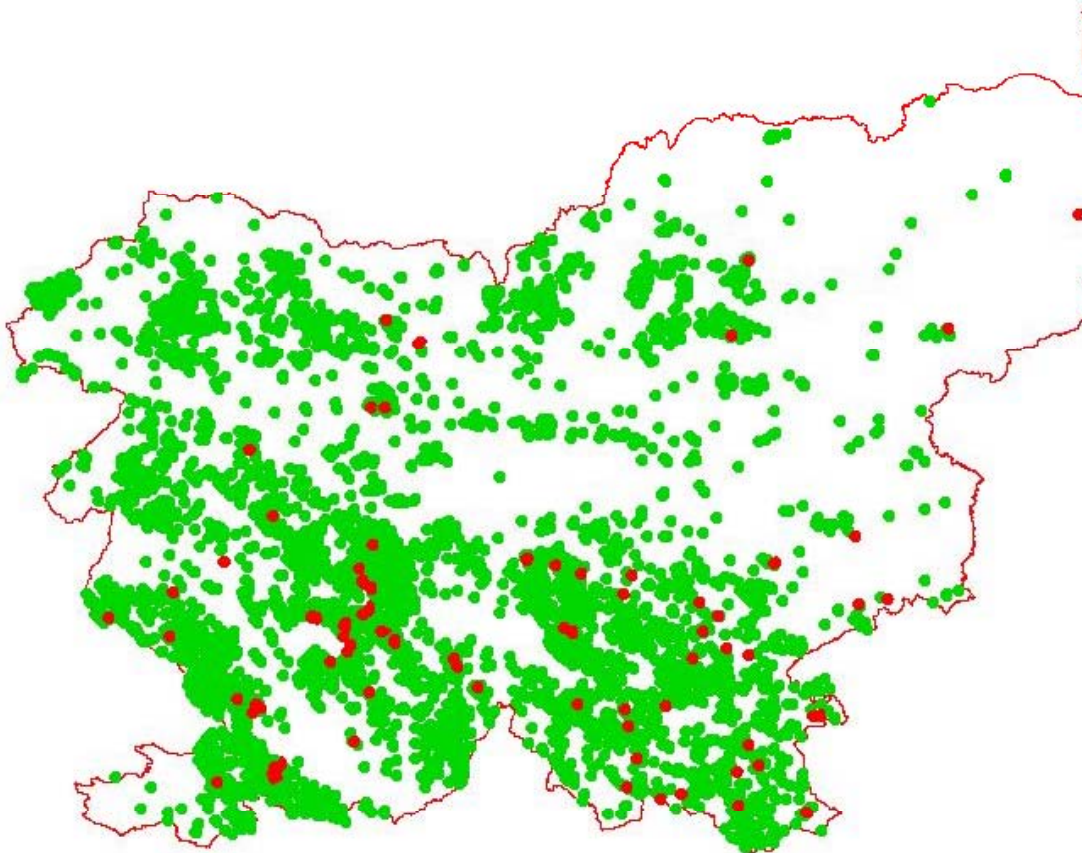
Gozdni habitatni tipi

NATURA 2000
gozdni habitatni tipi

Analiza podatkov o razširjenosti - jame

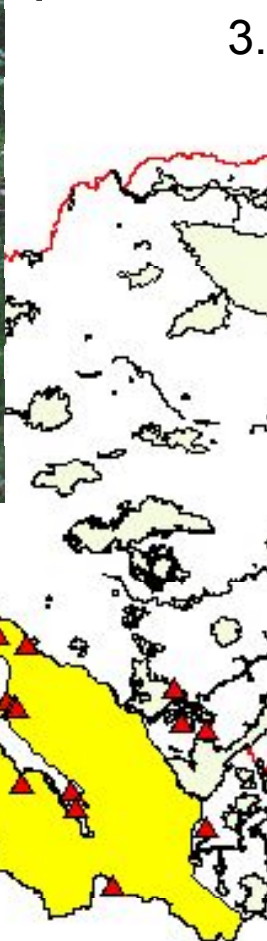

Dinarsko-Alpska hrbtenica

Delovna karta območij
po Direktivi o habitatih

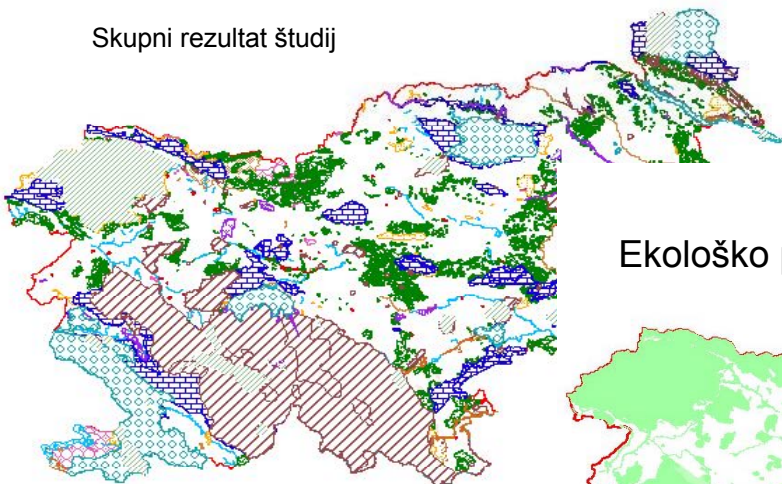
3. 12. 2003

Priprava predlogov območij

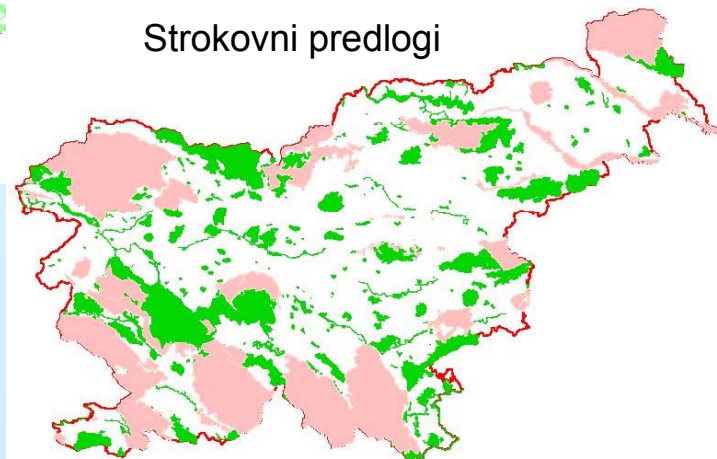
Skupni rezultat študij

Ekološko pomembna območja

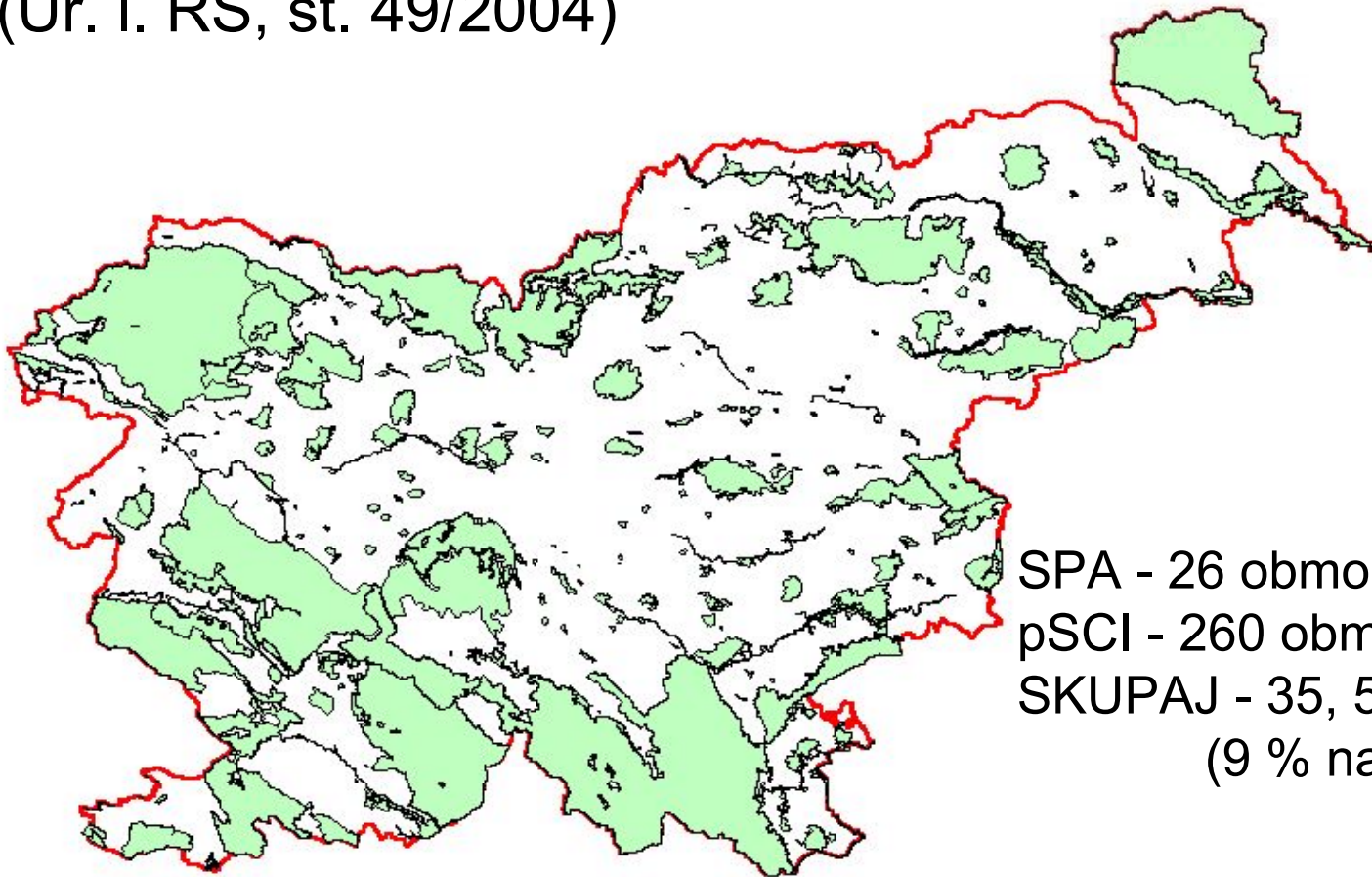

Strokovni predlogi

Uredba o posebnih varstvenih območjih Natura 2000 – določa listo 286 območij

sprejela Vlada 29.4.2004
(Ur. l. RS, št. 49/2004)

SPA - 26 območij (22,8 %)
pSCI - 260 območij (31,6 %)
SKUPAJ - 35, 5 %
(9 % nad 900 m)

Kakšno je razmerje rab ?

- pašniki in travniki 108.123 ha 15 %
- sadovnjaki, nasadi 3.404 ha 1 %
- njive 79.083 ha 11 %
- gozdovi 508.471 ha 71 %
- ostalo 2 %

Kakšna je kmetijska raba ?

	SPA	pSCI
• Njive in vrtovi	31 746	63 803
• Ekst.sadovnjaki	1 385	3 362
• Int. travniki	17 963	38 761
• Barjanski travniki	1 813	3 784
• Ekst. travniki	36 440	89 173
• Meš. raba (kz.,gozd)	3 424	7 976
• Zemlj. v zaraščanju	10 503	22 787 ha

Foto: M. Bedjanič

Foto: S. Dešnik

Območja vodotokov - Okvirna vodna direktiva

Foto: Pojbič

2004 in dalje

Člen 6, 8: Izvajanje ohranitvenih ukrepov

Člen 6:

- Zagotovitev "upravljanja", priprava načrtov "upravljanja"
- Preverjanje načrtov in projektov

Načini varstva/obveznosti

Člen 6:

- ustrezni načrti upravljanja (po potrebi) ter zakonski, upravni ali pogodbeni ukrepi (6/1)
- preprečevanje slabšanja razmer (6/2)
- preverjanje vseh načrtov ali projektov (tudi če so načrtovani zunaj območja in lahko vplivajo na vrste/ht v območju (6/3)
- prevlada javnega interesa, izravnalni ukrepi (6/4) - razlika za prednostne vrste (*)

Člen 12: vzpostavitev strogega varstva živalskih vrst iz Priloge IV

Člen 17: Spremljanje stanja in poročanje

Člen 18: Spodbujanje raziskovanja in znanstvenega dela, ki prispeva k ohranitvi /obnovitvi ugodnega ohranitvenega stanja naravnih habitatov in rastlinskih/živalskih vrst pomembnih za skupnost

Nadaljevanje dela – pot naprej

Pozitivni ukrepi:

- načrtovanje (CPVO, PVO),
- strokovno svetovanje,
- državne podpore,
- pogodbeno varstvo,
- odkupi zemljišč

Možni tudi:

- zavarovanja po ZON-u.
- Priprava pilotnih upravljalških načrtov
- Upravnih ali pogodbeni ukrepi
- Preverjanje načrtov ali projektov
- Vzpostavitev monitoringa

- **Usmerjanje LIFE III - Narava projektov**

Strokovno delo-pot naprej

Spremljanje stanja

Priprava strokovnih podlag za “načrte upravljanja”-
conacija

Poglabljanje strokovnega znanja /ne izgubiti velikega
potenciala znanja/dodelava nekaterih strokovnih
podlag

Prvi načrti upravljanja Nature

- Škocjanski zatok – Vlada RS 2005
- Sečoveljske soline – Vlada RS 2005
- Kozjanski park
- Kraški rob

Administrativni ukrepi: Smernice Celovita presoja vpliva na okolje

- 40.člen Zakona o varstvu okolja
- Implementacija direktive EU
- Za plane , programe, načrte, prostorske ali druge akte, katerih izvedba lahko pomembno vpliva na okolje:
 1. PVO objekt (Uredba Vlade RS)
 2. Nanaša se na Naturo 2000 ali zavarovano območje
 3. Nanje lahko pomembno vpliva

KOMUNIKACIJA 3+dalje

- Nadaljevanje osnovne komunikacije
- Nadgradnja: komunikacija v podporo upravljanju
 - Svetovanje lastnikom
 - Obstoječe strukture
 - Obstoječi sistemi

Zavod RS za
varstvo narave

Zavod za gozdove
Slovenije

Kmetijsko-
gozdarska
zbornica

Kadri/finance

Financiranje Nature 2000 do 2006

1. Skupna evropska kmetijska politika
Program razvoja podeželja
letni programi MKGP
2. Strukturni fondi- investicije (Leader +),
Interreg A,B,C
3. Kohezijski fondi (Čezmejno sodelovanje-
CBC, ERDF)
4. LIFE III-Narava finančni instrument
5. Evropski-mediteranski program (MEDA)
6. Šesti okvirni raziskovalni program
7. Proračun

LIFE finančni program

- 9 SI projektov
- LIFE – Narava 2000-2004
- Podaljšava 2004-2006
- podpira Naturo 2000, cilje obeh direktiv
- večji projekti: 500.000 do 1.500.000 €,
- 2007-2013 LIFE + nov finančni program

Financiranje proračun RS MOPE

2001- 2004

- Sofinanciranje Life III-Narava projektov
- Razpis Uradni list RS, 90 milj. SIT /36 mesecev
- rok: 30 .november

2003-2004

- Sofinanciranje okoljskih nevladnih organizacij
- Razpisi/letni/posebna sredstva za podporo Naturi

2003-2004

- Financiranje tekočih aktivnosti

Natura 2000 in turizem

- eko-turizem, družinski turizem
- 30 % tujih turistov pride v Slovenijo zaradi naravnih lepot, **VELIK POTENCIAL**
- turistična infrastruktura v krajevnih središčih,
- Skrbno premišljena infrastruktura (poti, označbe)
- Natura 2000 za razvoj in zdravo življenje
- Nastavek v Strategiji turističnega razvoja
- Priložnost za razvoj blagovnih znamk

Zaključki/priložnosti

NATURA 2000 :

- Priložnost za boljše razumevanje trajnostnega razvoja/medresorsko sodelovanje
- priložnost za razvoj metod in postopkov na področju urejanja prostora in varstva okolja
- prispeva k razvoju integralnih oblik upravljanja in je priložnost za financiranje ukrepov vzdrževanja krajine
- priložnost za razvoj blagovnih znamk in nova delovna mesta
- priložnost za razvoj eko-turizma in prodaje lokalnih proizvodov
- priložnost za pridobivanje dodatnih finančnih sredstev
- priložnost za aktivnosti nevladnih organizacij
- priložnost za vključevanje civilnih iniciativ
- priložnost za znanje in njegovo nadgradnjo

Skupni interesi in cilji ter **partnerstvo, sodelovanje in timsko delo** ob vključevanju specialistov pri vseh nadaljnjih aktivnostih.

Biseri slovenske narave

Ohranjena narava Slovenije predstavlja biser, ki je naša dediščina vnukom. V mnogih državah je narava izrazito manj pestra, pogosto pa tudi precej uničena.

To, kar smo doslej uspeli ohraniti, bomo nadgradili z vključitvijo v evropsko mrežo posebej varovanih območij - Natura 2000. S tem postaja bogata narava Slovenije, kjer sicer domuje najmanj 15 tisoč živalskih vrst, 6 tisoč rastlinskih vrst in 5 tisoč vrst gliv, tudi "uradno" del skupne evropske dediščine.

Mag. Janez Kopač,
minister za okolje, prostor in
energijo

Več informacij:

<http://www.natura2000.gov.si>

Interaktivni zemljevid:

<http://kremen.arso.gov.si/NVatlas/ewmap.asp>

AKTUALNO...

Predlog območij Natura 2000

- [Zgibanka Goričko, kjer si narava in človek podajata roko](#)
- [Zgibanka Skriti biseri narave](#)
- [Zgibanka Ljubljansko barje - skrito bogarstvo na našem pragu](#)
- [Zgibanka Mura, kjer bi lahko lebdela duša](#)

več o projektu
 zakonodaja
 mednarodni projekti
 območja
 vprašanja
 oglasna deska
 publikacije
 fotogalerija
 povezave
 pišite nam

Družajska c. 48
 1000 Ljubljana
 telefon:
 01 478 74 00